

ĮMONĖS VEIKLOS PELNINGUMAS: RODIKLIŲ ĮVAIROVĖ IR INFORMATYVUMAS

Kristijonas LUKOŠEVIČIUS¹, Kęstutis PELECKIS²

^{1,2}*Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Verslo vadybos fakultetas, Įmonių valdymo ir ekonomikos katedra, adresas: Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius, Lietuva*

El. paštai: ¹kristijonas.lukosevicius@gmail.lt (corresponding author); ²kestutis.peleckis@vgtu.lt

Santrauka. Straipsnyje nagrinėjami įmonės pelningumo rodikliai ir jų įvairovė, objektyvių, informatyvių ir teisingų pelningumo rodiklių pasirinkimo problematika. Atliekant įmonės veiklos analizę, yra įvertinami pelningumo rodikliai ir jų specifika, pateikiami skirtingus vartotojus (akcininkai ir investuotojai, vadovai, kreditoriai ir valstybinės priežiūros institucijos) dominantys pelningumo rodikliai.

Reikšminiai žodžiai: įmonės veikla, įmonės veiklos vertinimas, pelningumas, pelningumo rodikliai

Įvadas

Šių dienų verslininkams tenka susidurti su ypač nenuspėjama rinka, jos įpročiais, besikeičiančiais vartotojais bei jų norais. Verslui tampa itin svarbu tinkamai ir laiku investuoti į naujas technologijas, inovatyvius sprendimus bei jų pritaikymą. Vadovai ir verslininkai siekia kuo tiksliau išnagrinėti savo įmonių veiklą, finansinę būklę bei perspektyvas. Tam reikalinga kaupti informaciją apie savo veiklos rezultatus, matyti ryšius tarp jų. Taikant įvairius analizės būdus, šią informaciją galima sisteminti ir taip atlikti įmonės vertinimą, rezultatų apžvalgą.

Siekiant būti konkurencinga įmone, neatsietina dalimi yra įmonės veiklos efektyvumas ir pelnas. Įmonės veiklos efektyvumas gali būti įvertinamas skirtingais būdais. Visa tai įvertinama atliekant įmonės veiklos analizę. Įmonių veiklos analizė yra svarbiausias įmonės ekonominės situacijos informacijos šaltinis. Teisingai atlikus įmonės analizę, galima tiksliai nustatyti įmonės stipriąsias ir silpnąsias puses, keisti situaciją - galvoti apie perspektyvas ir pokyčius.

Įmonės veiklos analizės dalis yra finansinė veiklos analizė. Tai visapusiškas ir objektyvus įmonės finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų tyrimas siekiant padėti įmonės vadovybei pasiekti numatytus tikslus. Šios analizės esmė grindžiama tuo, jog taikant specialius analizės metodus ir priemones, galima tinkamai įvertinti įmonės finansų valdymo veiksnius ir jų ryšius, įvertinti visas kitas reikšmingas savybes. Visa tai padeda priimti tinkamus valdymo, investavimo ar kreditavimo sprendimus. Versle yra įprasta analizuoti ne tik metinę finansinę atskaitomybę, tačiau ir įvertinti tarpinę ir prognozinę atskaitomybę.

Siekiant įvertinti įmonės veiklos efektyvumą, padėti konkurencinėje rinkoje, galimybes ir perspektyvas ar numatyti investicines sritis, mums nepakanka analizuoti absoliutinius pelno rodiklius. Daug išsamesnė informacija gaunama apskaičiavus pelningumo rodiklius ir juos lyginant su ankstesnių metų rodikliais, kitų įmonių rodikliais, vidutiniais šakos rodikliais, taip pat su pelningumu, kuris galėjo būti gautas pasirinkus alternatyvaus investavimo būdus.

Pagrindinis finansinės veiklos analizės ir įmonės efektyvumo vertinimo rodiklis yra pelningumas. Vakarų šalių autorių darbuose pelningumui išreikšti dažnai naudojami du terminai: *profitability* ir *return*. (Klimavičienė, Šlekienė 2000). Terminas *profitability* dažniausiai yra sietinas su pardavimo pelningumu, o *return* - su turto ir kapitalo pelningumu.

Šio darbo tikslas išanalizuoti pelningumo rodiklius, jų gausą ir specifiką, taip pat atrinkti pagrindinius pelningumo rodiklius ir jų reikšmes, suskirstyti į grupes kam ir kokie rodikliai yra svarbūs.

Pelningumo rodikliai

Ekonominėje literatūroje paprastai minimi tik du pelningumo rodikliai – bendrasis pelningumas ir grynas pelningumas. Bendrasis pelningumas yra gaunamas, kai bendrąjį pelną dalijame iš pardavimo pajamų. Bendrojo pelningumo rodiklis parodo ribinį įmonės pelningumą susijusį su jos veikla. Šis rodiklis ir jo vertinimas įgalina įmonės vadovybę kontroliuoti parduodamų prekių savikainą ir kainodaros politiką. Grynas pelningumas – tai santykis tarp grynojo pelno ir pardavimo pajamų. Grynas pelningumas parodo bendrą įmonės pelningumo įvertinimą (Buračas 1997).

Bendrasis pardavimo pelningumas (arba bendrojo pelno marža, *angl. Gross profit margin*) parodo įmonės sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės įmonės veiklos, kontroliuoti pardavimo pajamų bei pardavimo savikainos lygį. Kuo didesnė bendrojo pelno suma uždirbama kiekvienam pardavimo pajamų litui, tuo efektyvesnė įmonės veikla. Bendrojo pelningumo lygiui didelę įtaką turi įmonės veiklos pobūdis bei ekonomikos sektorius, kuriame ji veikia (Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX 2010).

Bendrasis pardavimo pelningumas gali būti skaičiuojamas dviem būdais (Mackevičius 2007):

$$\text{Bendrasis pelningumas} = \frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (1)$$

$$\text{Bendrasis pelningumas} = \frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo savikaina}} \quad (2)$$

Rodiklis parodo įmonės sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės veiklos, įmonės veiklos efektyvumą. Rodiklio mažėjimas parodo įmonės apyvartumo efektyvumo mažėjimą. Nesvarbu, kuriuo būdu bus skaičiuojamas bendrojo pardavimo pelningumas, reikia visada tirti ilgesnio laikotarpio dinamiką.

Daugelis analitikų mano, kad daug informatyvesnis yra grynojo pardavimo pelningumo rodiklis. Grynas pelningumas (arba grynojo pelno marža, *angl. Net profit margin*) parodo, kiek procentų (arba litų) grynojo pelno uždirba vienas pardavimo pajamų litas, t.y. jis parodo įmonės veiklos efektyvumą (Colquitt 2007). Didesnė rodiklio reikšmė rodo geresnę visų įmonės sąnaudų kontrolę. Analizuojant įmonių veiklos rezultatus, žemas pelningumas gali būti siejamas su įmonės orientacija į pardavimo pajamų didinimą žemų kainų sąskaita, o taip pat su tarp konkurentų vykstančia kainų konkurencija. Kuo mažesnis pelningumas, tuo didesnių pardavimo pajamų reikia, siekiant uždirbti tą patį pelną (Mackevičius 2007). Taigi, grynas pelnas parodo tikrąjį pelningumą įvertinus visas išlaidas ir gautąsias pajamas:

$$\text{Grynas pelnas} = \frac{\text{Grynas pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (3)$$

Veiklos pelningumas (arba veiklos pelno marža, *angl. Operating profit margin*) parodo, kiek procentų (arba litų) veiklos pelno uždirba vienas pardavimo pajamų litas, t.y. jis parodo įmonės tipinės veiklos, neatsižvelgiant į finansinę ir investicinę veiklą, efektyvumą. Tipinė veikla apima ūkines operacijas, susijusias su veikla, iš kurios įmonė keletą ataskaitinių laikotarpių gauna daugiausia pajamų ir kurią įmonė laiko pagrindine. Kuo didesnė (tipinės) veiklos pelno suma uždirbama kiekvienam pardavimo pajamų litui, tuo geriau valdomas pardavimo pajamų, pardavimo savikainos bei veiklos sąnaudų lygis, tuo didesnis įmonės (tipinės) veiklos pelningumas (Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX, 2010):

$$\text{Veiklos pelningumas} = \frac{\text{Tipinės veiklos pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (4)$$

Statistikos departamento finansinės būklės vertinimo rodiklių metodikoje labai teigiamai vertinamas veiklos pelningumo rodiklis (Įmonių finansinės būklės vertinimo rodikliai 1996-1999 2000). Nurodoma, kad šis rodiklis geriausiai apibendrina valdymo efektyvumą, vadovybės gebėjimą kontroliuoti sąnaudas. Šis rodiklis dar gali būti vadinamas, kaip veiklos rentabilumas.

Turto pelningumas (arba turto grąža *angl. Return on assets, ROA*) parodo, kiek litų grynojo pelno tenka vienam turto litui. Šis rodiklis atspindi viso įmonės turto panaudojimo efektyvumą ir vidutiniškai sudaro nuo 5% iki 20% (Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX, 2010). Turto pelningumo lygis priklauso nuo įmonės veiklos ypatumų, ypač ilgalaikio turto panaudojimo masto bei jo vertės. Aukštesnė rodiklio reikšmė parodo efektyvesnę turto naudojimą. Reikšminga turto grąžos rodiklio, kaip dviejų rodiklių, t.y. grynojo pelningumo ir turto apyvartumo, sandaugos, išraiška, nes ji aiškiai parodo dviejų pagrindinių veiksnių – grynojo pelningumo ir turto apyvartumo - reikšmę turto grąžos dydžiui.

$$ROA = \frac{\text{Grynas pelnas}}{\text{Turtas}} \quad (5)$$

Iš šio rodiklio galima įvertinti, kiek litų grynojo pelno tenka vienam turto litui. Kuo ši reikšmė yra didesnė, tuo efektyviau yra panaudojamas turtas. Pagal turto pobūdį galima dar skaičiuoti ilgalaikio ir trumpalaikio turto pelningumus. Šie rodikliai parodo, kiek grynojo pelno tenka atitinkamai vienam ilgalaikio ar trumpalaikio turto vienetui. Tarp turto pelningumo ir grynojo pelno yra tiesioginis ryšys. Didėjant arba mažėjant pelno sumai, atitinkamai didėja arba mažėja pelningumas. Tarp pelningumo ir turto vertės yra atvirkštinis ryšys. Turto vertei mažėjant, pelningumas didėja ir atvirkščiai. Vadinasi, ilgalaikis turtas dalinai apibūdina įmonės gamybinį pajėgumą, o tinkamas jo panaudojimas – efektyvumą (Mackevičius 2007). Siekiant didinti ilgalaikį turtą, reikia galvoti apie įmonės gamybinio efektyvumo pajėgumo didinimą. Trumpalaikio turto naudojimo poveikis pelningumui taip pat yra labai svarbus. Taupus ir racionalus trumpalaikio turto naudojimas yra svarbus gamybos organizavimo uždavinys. Trumpalaikio turto naudojimo efektyvumą parodo parduotos produkcijos vertė vienam litui.

Įmonės finansinės veiklos efektyvumą objektyviausiai parodo kapitalo pelningumo rodikliai. Iš šių rodiklių galima spręsti apie įmonės investicijų pelningumą, jų naudojimo efektyvumą ir galimybę gauti dividendų – tai ypač svarbu savininkams, kreditoriams ir investuotojams. Kapitalo pelningumo rodiklių analizė – metodas leidžiantis teisingai įvertinti įmonę ir nuspręsti, pirkti ar parduoti šios įmonės akcijas. Jei yra siekiama nustatyti kapitalo panaudojimo efektyvumą, tai reikia apskaičiuoti akcinio, nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo rodiklius. Akcinio kapitalo pelningumas parodo, kiek įmonė gavo grynojo pelno akcinių investicijų kiekvienam litui:

$$\text{Akcinio kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Akcinis kapitalas}} \quad (6)$$

Nuosavo kapitalo pelningumas (arba nuosavo kapitalo grąža *angl. Return on equity, ROE*) parodo, kiek litų grynojo pelno tenka vienam nuosavo kapitalo litui. Šis rodiklis svarbiausias akcinkams, įvertinant jų praeito laikotarpio investicijų į įmonę grąžą. Skaičiavimuose rekomenduotina naudoti visiems paprastųjų akcijų savininkams (taip pat ir mažumos) priskiriamo grynojo pelno bei nuosavo kapitalo sumas.

Nuosavo kapitalo grąža priklauso ir nuo įmonės kapitalo struktūros. Dėl paskolų palūkanų sąnaudų mažėja įmonės grynasis pelnas. Kuo didesnės įmonės finansinės skolos, tuo mažesnis gali būti ir akcinių nuosavas kapitalas. Tokiu atveju nuosavo kapitalo grąža dažnai padidėja. Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklį galima išskaidyti į keletą sudėtinių dalių – grynąjį pelningumą, turto apyvartumą bei turto ir nuosavo kapitalo santykį. Jų sandauga apibendrintai atskleidžia šių pagrindinių veiksnių poveikį nuosavo kapitalo grąžos dydžiui ir jo pasikeitimui. Faktinį nuosavo kapitalo pelningumą investuotojai paprastai lygina su nustatytu reikalaujamos grąžos iš investicijų į įmonės akcijas dydžiu (Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX, 2010):

$$ROE = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} \quad (7)$$

Panaudoto kapitalo pelningumas (arba panaudoto kapitalo grąža *angl. Return on capital employed, ROCE*) parodo, kiek litų grynojo veiklos pelno po mokesčių tenka vienam panaudoto kapitalo litui. Šis rodiklis atspindi viso įmonės nuosavo ir skolinto kapitalo panaudojimo efektyvumą. Aukštesnė rodiklio reikšmė parodo efektyvesnes kapitalo investicijas.

Panaudoto kapitalo pelningumas gali būti apskaičiuojamas kaip dviejų rodiklių - grynojo veiklos pelningumo po mokesčių bei pardavimo pajamų ir panaudoto kapitalo santykio, sandauga. Pirmasis iš jų parodo įmonės visos veiklos, išskyrus finansinės, pelningumo poveikį panaudoto kapitalo grąžos dydžiui. Antrasis pardavimo pajamų santykio su panaudotu kapitalu arba kapitalo apyvartumo rodiklis yra dydis, atvirkščias kapitalo intensyvumui. Jis rodo, kokio dydžio kapitalo (nuosavo ir skolinto) įmonei reikia, siekiant užtikrinti pardavimo pajamų lygį. Šie du rodikliai atspindi pagrindinius veiksnius bei priežastis, nulemiančius panaudoto kapitalo grąžą (Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX, 2010):

$$ROCE = \frac{\text{Grynasis pelnas po mokesčių}}{\text{Panaudotas kapitalas}} \quad (8)$$

Investuoto kapitalo pelningumas (arba investuoto kapitalo grąža, *angl. Return on capital invested, ROCI*) parodo investicijų grąžą, t.y. kiek litų grynojo veiklos pelno po mokesčių tenka vienam į įmonės grynąjį turtą investuoto kapitalo litui. Šis rodiklis atspindi įmonės grynojo turto, tiek ilgalaikio turto, tiek ir apyvartinio kapitalo, panaudojimo efektyvumą. Kartais praktikoje šis rodiklis vadinamas grynojo turto pelningumu (grąža). Aukštesnė rodiklio reikšmė parodo efektyvesnę viso grynojo turto naudojimą. Kai kurie finansų analitikai rekomenduoja

grynąjį turtą skaičiuoti sumažinant apyvartinį kapitalą trumpalaikių finansinių skolų dydžiu. Tokiais atvejais investuoto kapitalo pelningumo ir panaudoto kapitalo pelningumo skaičiavimų rezultatai nesiskiria. Konkreti rodiklio skaičiavimo metodika pasirenkama priklausomai nuo to, kurių veiksnių įtaka investicijų grąžai analizuojama (Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX, 2010):

$$ROCI = \frac{\text{Grynasis veiklos pelnas po mokesčių}}{\text{Investuotas kapitalas}} \quad (9)$$

Veiklos pelningumas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) vadinamas EBITDA (*angl. Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization*). EBITDA parodo įmonės pelną, kurį ji uždirbo, neįvertinus įmonės finansavimo politikos, o taip pat pelno mokesčio poveikio (Colquitt 2007). Be to, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos nėra pinigų išlaidos, todėl praktikoje apskaičiuojama pelno suma (EBITDA) dažnai laikoma apytiksliai įmonės veiklos pinigų srautu. Tai yra vienas iš svarbiausių pelningumo vertinimo rodiklių (Ganguin 2005). Šis rodiklis atskleidžia, kiek procentų pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą uždirba vienas pardavimo pajamų litas. Kuo didesnis EBITDA rodiklis, tuo įmonės veikla efektyvesnė. Skolintojai EBITDA naudoja skaičiuodami įmonės galimybes grąžinti paskolą ir sumokėti palūkanas (Aleknavičienė 2009). Manoma, jog EBITDA rodiklis yra svarbus investitoriams, bankams bei kreditoriams:

$$EBITDA = \frac{\text{Pelnas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (10)$$

Rodiklių taikymas ir klasifikacija

Išvardintieji pelningumo rodikliai yra laikomi pagrindiniais pelningumo rodikliais. Be jų yra begalė rodiklių - išvestinių ir papildomų mažiau svarbių įmonės pelningumo apibrėžimui. Nurodytuosius rodiklius paprastai galima rasti įmonės finansinėje atskaitomybėje.

Taigi, pelningumo rodiklių klasifikavimas į grupes padeda geriau suvokti jų apskaičiavimo metodiką, o informacijos vartotojams priimti tesingesnius sprendimus. Rodiklių klasifikavimo grupės – gali būti laikytinu informacijos vartotojų segmentavimu. Tai priklauso nuo jų poreikių ir tikslų.

Rodiklius galima klasifikuoti į tris pagrindinių pelningumo rodiklių klases – tai pardavimų pelningumo, turto pelningumo ir kapitalo pelningumo rodikliai. Šios klasės skirstomos pagal savo pelningumo pobūdį ir skaičiavimuose dalyvaujančias dedamąsias.

Kredito rizikos analitikai vertina įmonės pelningumą ir pajamas tam, kad gautų bendrą vaizdą apie verslo subjekto veiklos politiką, kuri turi įtakos bendriems rezultatams. Kreditoriams svarbus ne absoliutus pelno dydis, tačiau, kaip jis generuoja pinigų srautus, reikalingus įsipareigojimams vykdyti (Colquitt 2007). Taigi, kreditorius visada pirmiausia domins pardavimo pelningumo rodikliai (bendrasis pardavimo pelningumas, grynasis pelningumas ir svarbiausias EBITDA), o tik vėliau vertinamos galimos rizikos, kaip ūkio šakos, politinės situacijos ar kitos rizikos. Šios klasės grynojo pelningumo rodiklis bus aktualus valstybinės priežiūros institucijoms, mokesčių inspekcijai – nuo šio rodiklio ir grynojo pelno priklausys mokesčių dydis.

Kita klasė yra turto pelningumo rodikliai. Jie gali būti dar skaidoma į trumpalaikį ir ilgalaikį turtą. Jei turto vertė mažėja, pelningumas didėja. Analogiškai vyksta atvirkštiniu atveju. Iš to galima daryti išvadą, kad ilgalaikis turtas, kaip įmonės turto dalis, apibūdina įmonės pajėgumą. Tinkamas turto panaudojimas – įmonės efektyvumą. Šie rodikliai pagrįdė aktualūs išorės vartotojams – kreditoriams ir investuotojams. Taip pat jie svarbūs ir įmonės vadovybei ar valdybai. Siekiant didinti įmonės efektyvumą, teks suvaldyti investicijas ir gamybos didinimą, taip pat didinti ilgalaikį turtą ir gerinti trumpalaikio turto panaudojimą.

Paskutinė rodiklių klasė, kurią galima išskirti, yra kapitalo pelningumo rodikliai. Jiems galima priskirti su kapitalu susijusius rodiklius, t.y. nuosavo kapitalo grąžos (ROE), investuoto kapitalo (ROCI) ir panaudoto kapitalo (ROCE) rodiklius. Šie rodikliai nusako, kiek pelno tenka kiekvienam savininko investuotam piniginiam vienetui. Aukštas šių pelningumo rodiklių lygis yra svarbiausias rodiklis investuotojams – nuo to priklausys, kiek akcininkai gaus dividendų.

Visi rodikliai daugiau ar mažiau yra susiję su įmonės pelningumu ir yra svarbūs pagrindiniams rinkos žaidėjams: vadovybei, investuotojams, kreditoriams ir valstybinėms įstaigoms. Taigi, nors juos ir galima klasifikuoti, tačiau reikėtų aiškiai apibrėžti, ką norime tiksliai įvertinti iš įmonės pelningumo rodiklių gaunamos informacijos, kurių rezultatų siekiame tolimoje perspektyvoje ir kuriai šių rodiklių vartotojų grupei priklausome.

Lentelė 1. Pagrindiniai pelningumo rodikliai ir vartotojai (Sudaryta remiantis Colquitt 2007 m. pelningumo rodikliais)

Rodiklis	Formulė	Reikšmė	Pgrindinis vartotojas
Bendrojo pelningumo rodiklis (pardavimų pelningumas) <i>Gross profit margin</i>	$\frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimai ir paslaugos}}$	Rodiklis parodo įmonės sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės veiklos, įmonės veiklos efektyvumą. Rodiklio mažėjimas parodo įmonės apyvartumo efektyvumo mažėjimą.	Savininkai
Grynasis pelningumas <i>Net profitability</i>	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimai ir paslaugos}}$		Valstybinės priežiūros institucijos
Veiklos pelningumas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą, <i>EBITDA</i>	$\frac{\text{Veiklos pelnas}}{\text{Pardavimai ir paslaugos}}$		Kreditoriai
Turto gražos rodiklis <i>Return on average assets, ROA</i>	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Turtas}}$	Atspindi viso įmonės turto panaudojimo efektyvumą.	Akcininkai
Nuosavybės gražos rodiklis <i>Return on average equity, ROE</i>	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas}}$	Rodiklis parodo, kaip greitai atsiperka investuotas kapitalas.	Investuotojai ir akcininkai

Išvados

Įmonių veiklos neatsietina dalimi yra laikomas įmonės veiklos efektyvumas ir pelnas. Įmonės veiklos efektyvumas gali būti vertinamas skirtingais būdais. Visa įmonės veikla yra įvertinama atliekant įmonės veiklos analizę.

Įmonės veiklos analizė gali būti skirstoma į dalis. Viena iš jų yra finansinė veiklos analizė. Tai visapusiškas ir objektyvus įmonės finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų tyrimas siekiant nustatyti įmonės pasiekimus ir praradimus, padėti įmonės vadovybei pasiekti numatytus tikslus ar, viską įvertinus, pasirinkti įmonės perspektyvas ir planus.

Pagrindiniu finansinės veiklos analizės ir įmonės efektyvumo vertinimo rodikliu yra laikomas pelningumas.

Pelningumas susideda iš daugelio skirtingų rodiklių. Rodiklių gausa ir specifika yra orientuota į skirtingų kategorijų vartotojus – akcininkai ir investuotojai, vadovybė, valstybinės priežiūros institucijos ir kreditoriai.

Pelningumo rodiklių klasifikavimas į grupes padeda geriau suvokti jų apskaičiavimo metodiką, o informacijos vartotojams priimti tesingesnius sprendimus. Rodikliai klasifikuojami į tris pagrindines pelningumo rodiklių klases – pardavimo pelningumo, turto pelningumo ir kapitalo pelningumo rodikliai. Rodiklių klasifikavimo grupės galima skirstyti pagal informacijos vartotojų kategorijas. Tai priklauso nuo jų poreikių ir tikslų.

Visi rodikliai yra susiję ir svarbūs visoms vartotojų kategorijoms, tačiau reikia aiškiai žinoti, ko siekiame nagrinėdami konkrečios įmonės finansinę atskaitomybę. Atliekant įmonės finansinę analizę, būtina atsižvelgti ir į kitus veiksnius – ūkio šakos riziką, politinę ir šalies riziką bei verslo riziką. Šie veiksniai gali nulemti ne tik įmonės pelningumą, bet ir teisingą skirtingų verslo ūkio šakų pelningumo įvertinimą.

Literatūra

- Aleknavičienė V. 2009. *Įmonės finansų valdymas*. Kaunas: VšĮ „Spalvų kraitelė“. 432 p.
- Bagdžiūnienė V. 2011. *Įmonių veiklos planavimas ir analizė. Esmė ir verslo situacijos*. Vilnius. Conto litera. 178 p.
- Buračas A. 1997. *Bankininkystės ir komercijos terminų žodynas*. Vilnius, Kaunas: VU, Kauno humanitarinis fakultetas. 226 p.
- Colquitt J. 2007. *Credit risk management*. New York, Chicago, San Francisco, Lisbon, London, Madrid, Mexico City Milan, New Delhi, San Juan, Seoul, Singapore, Sydney, Toronto. McGraw-Hill. 373 p.
- Ganguin B., Bilanrdello J. 2005. *Fundamentals of corporate credit analysis*. Standard & Poor's. 439 p.
- Įmonių finansinės būklės vertinimo rodikliai 1996-1999*. 2000. Vilnius: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. 10 p.
- Jurgutis V. 1940. *Bankai*. Kaunas. Šviesa. 582 p.
- Klimavičienė I., Šlekienė D. 2000. *Įmonės veiklos finansinis įvertinimas*. Kaunas: Technologija, 146 p.
- Mackevičius J. 2007. *Įmonių veiklos analizė. Informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas*. Vilnius. TEV. 510 p.
- Pass Ch., Lowes B., Davies L. 1997. *Ekonomikos terminų žodynas*. Vilnius: UAB „Baltijos biznis“. 584 p.
- Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX. 2010. *Įmonių finansinė analizė: rodiklių skaičiavimo metodika*. Vilnius. 97 p.
- Wilson P. 1997. *Mažos įmonės finansinis valdymas*. Vilnius: Alma littera. 256 p.

CORPORATE PROFITABILITY: VARIABILITY AND INFORMATIVE OF RATIOS

Kristijonas LUKOŠEVIČIUS, Kęstutis PELECKIS

Summary. The article analyzes the company's profitability ratios and their diversity, objective, informative and correct choice of profitability ratios problems. In the article there is analysis of profitability ratios and their specific. Different users (shareholders and investors, managers, creditors and state regulatory authorities) markets profitability ratios.

Keywords: activities of the company, profitability, profitability ratios, company performance rating